

STENOMUSEN 65

MEMLEMSBLAD FOR STENO MUSEETS VENNER – FEBRUAR 2015

Rumfart på programmet

Steno Museet sætter fokus på astronomi og rumfart i 2015 i anledning af, at Danmarks første astronaut, Andreas Mogensen, sendes på mission til Den Internationale Rumstation, ISS, til september.

Det kommer bl.a. til at handle om rumfart, raketter, vægtløshed og astronautmad, når vi skyder *Rumrejsen 2015* i gang i forbindelse med vinterferien, fuldmåneaftener og undervisningstilbud til skolerne.

Dobbelt besøg

Den første søndag i vinterferien, altså den 8. februar, er vi så heldige at få besøg af Andreas Mogensen både på museet og senere på dagen i Søauditoriet, hvor han vil fortælle om sin træning og livet som astronaut samt vise film fra rummet og rumstationen ISS, hvor han skal arbejde.

Arrangementet i Søauditoriet er gratis at deltage i, men det er nødvendigt at reservere billet. Dette gøres på webforms.au.dk/forms/?listeID=1192.

Den 17. marts bliver det så skoleelevernes tur til at møde Danmarks første astronaut ved endnu et arrangement i Søauditoriet.

Foredragene er en del af projekt *Rumrejsen 2015*, som er støttet af Lundbeckfonden og Nordea-fonden.

Hold øje med museets web-side og se kalenderen på bagsiden for alle de andre aktiviteter og tilbud. Du kan også se mere om rumrejsen på rumrejsen.dk.

Aase Roland Jacobsen

Selvom Danmarks første astronaut, Andreas Mogensen, har travlt med sin træning i bl.a. Soyuz-kapslen, gæster han Steno Museet hele to gange i foråret 2015. Foto: S. Corvaja/ ESA.

En fornøjelse at være frivillig formidler

I ferierne har museet brug for mange formidlere til dets arrangementer og appellerer derfor til frivillige om at træde til. Her fortæller tre frivillige, der medvirkede i efterårsferien, om deres oplevelser.

- “Se, hvad fjederen kan!”
- “Sikke lille et høreapparat kan være!”
- “Hvor sidder trommehinden egentlig?”
- “Må jeg også prøve at lave sådan et mønster?”

Udsagn og spørgsmål, ikke alle på dansk, blander sig til en kakofoni med loka-

lets andre lyde. Der er bl.a. svævninger fra to stemmegafler med næsten samme frekvens, den skærende tone fra en violinbues strygning på kanten af en chladni-plade og et ungt menneskes forsøg på at ramme en ren tone, medens den kigger på skærmens frekvensdiagram. Ved et lille bord sidder flere børn og snakker højlydt, medens de laver tegninger til udstillingens opslagsvæg.

Vi står i stueetagen på Steno Museet en dag i efterårsferien, hvor temaet for ferieaktiviteten er *Lyd, klang og toner*. Besøgstallet er

stort, og mange af gæsterne er børn, som sammen med forældre eller bedsteforældre søger oplevelser i en skolefri uge.

Nysgerrighed

Børn er meget nysgerrige, og deres interesse fanges let af stemmegafler, resonansrør, uvante lyde, visuelle demonstrationer, simple modeller og ikke mindst af en spændende fortælling på netop deres niveau. For børn må oplevelser nemlig gerne være belærende!

Og belærende oplevelser er netop, hvad de kan få i dette “eksperimentarium”, hvor museets egne guider sammen med frivillige medlemmer af Steno Museets Venner står til rådighed i museets åbningstid.

De mindste – fra børnehavkeksklassealderen – tager synsindtryk ind, afprøver og lytter lidt til fortællingerne. De lidt større vil gerne have en forklaring og kan let lokkes til at undersøge, hvordan ens stemmegafler på resonanskasser kan udveksle energi. Som formidler oplever man også, hvordan store børn og unge udfordres af klangbil-

Kamma Rasmussen var en af de frivillige formidlere, som demonstrerede de hylende chladni-plader i ugens løb. Foto: Jens Riggelsen.

Fysikshow gjorde lydølger synlige ved hjælp af Rubens flammerør, som er et metalrør med en række af bored huller. Man lukker gas ind i røret, mens en højtaler sender en ren tone ind i det og derved skaber en stående bølge. Denne stående bølge kan direkte ses som forskelle i højden på de forskellige flammer. Foto: Jens Riggelsen.

leder, stående bølger i en streng, ja, endda er interesseret i en gennemgang af ørets opbygning. De medfølgende voksne undres også og spørger eller bidrager med egen viden.

Fysikshow

Et par gange hver dag affolkes udstillingen, når "Fysikshow" stiller op med demonstrationer inden for ugens tema. En sådan periode giver så mulighed for helt særlige oplevelser: En døv pige, som

får forklaringerne gengivet på tegnsprog af sin ledsager, et spansk ægtepar, hvor formidler og modtager har lige store udfordringer med specialord som 'hammer, ambolt og stigsøjle' og gymnasielæreren, som gerne vil diskutere på et noget højere niveau, end formidleren egentlig er i stand til.

Det er bestemt ikke kedeligt at være formidler. Det kan varmt anbefales at tilbyde sig, enten et par timer en enkelt dag eller måske fle-

re gange i løbet af ugen, når muligheden byder sig. Vi skal i hvert fald være med igen.

Vibeke, Knud Erik og John

Sådan bliver du frivillig

I god tid før ferierne bliver der annonceret efter frivillige via venneforeningens mailingliste.

Man kan så melde sig med angivelse af ønsket tidspunkt.

Der vil herefter blive udsendt vagtplaner og indkaldelse til infomøde m.v.

Indsamling i 2014

I det forgangne år er der som tidligere kommet nye, interessante museums-genstande i Steno Museets videnskabs- og medicinhistoriske samlinger.

Indsamlingen i 2014 har omfattet både aktive indsamlingsprojekter, hvor vi har søgt efter bestemte ting, og *ad hoc* indsamling, hvor vi har taget stilling til tilbudte genstande. Det er altid dejligt, når folk tilbyder interessante ting til museet, også selvom vi ofte må sige "nej tak". Men hellere 10 gange for meget end én gang for lidt.

Videnskabshistorie

Inden for det videnskabshistoriske samlingsområde har vi et projekt, hvor vi forsøger at opbygge en stor og varieret samling af mobiltelefoner og lommeregnerne. Der er i årets løb kommet nogle nye

Præpareret svine-MRSA-bakterie på museum. Foto: Jesper Buch Rais, AU Kommunikation.

“gamle” til, men vi vil gerne have fat i endnu flere. Så har du en gammel mobiltelefon eller lommeregner liggende, hører vi gerne fra dig.

Herudover er der i årets løb bl.a. indsamlet:

- Målebånd til landmåling, inkl. prøvningsattester mv.
- Edb-udstyr, både software og hardware.
- Meteorologisk måleudstyr fra DMI.
- Diverse eksempler på bærbare forbrugerelektronik.
- Anskuelsestavler til fysikundervisning.
- Radiorørstester fra Kemisk Institut, AU.
- Astronomisk observationsudstyr, bl.a. tidlige CCD-kameraer fra Institut for Fysik og Astrofysik, AU.

Medicinhistorie

På det medicinhistoriske område har den aktive indsamling bl.a. været knyttet til folkesygdommen mellemørebetændelse med hjælp fra professor emeritus Christian Brahe Pedersen. Mere end halvdelen af alle børn har haft sygdommen i 3-års alderen, så de små brugte og ubrugte dræn, vi har indsamlet, har stor almen betydning. Vi ind-

samlede også den meget omtalte svine-MRSA-bakterie, som forårsagede det første dødsfald blandt mennesker i Danmark.

Herudover hører følgende udvalg til indsamlingen i 2014:

- Morfinlægemidler til samlingen og udstillingen *NATUR*®.
- Korset, leje, dukke og fotos af Judith (1955-60) med medfødt lammelse.
- Materiale fra Serumintitutet om 1990'ernes salmonellaepidemier.
- Blod- og plasmaprodukter fra Blodbanken i Aarhus.
- Udstyr fra tandlæge Dan Slotts privatsamling.
- Samling af øjenbade-glas fra øjenlæge Inger Nørholm.

Indkomne skrifter

I forbindelse med at Institut for Odontologis bibliotek skulle nedlægges, er det blevet gennemgået med lektor emeritus Preben Bindlev. En halv meter repræsentative odontologiske tidsskrifter fra de sidste 100 år er bevaret. Det er særlig tidsskrifternes reklamer for tandlægeudstyr, som er vigtige til datering og brugsbestemmelse.

Hans Buhl
og Morten A. Skydsgaard

Meteorologisk temperaturmåling

Steno Museet har i 2014 fået doneret fine eksempler på meteorologiske måleinstrumenter.

I forbindelse med vinterferien 2014, hvor Steno Museets aktiviteter handlede om vejr og vind, lånte vi en såkaldt engelsk hytte og en række meteorologiske måleinstrumenter af Danmarks Meteorologiske Institut. Senere på året var vi så heldige, at DMI valgte at donere instrumenterne til museet.

Den engelske hytte

Meteorologer har traditionelt anbragt deres instrumenter til registrering af en målestations temperatur og luftfugtighed mv. i en engelsk hytte eller termometerhytte, som den også kaldes. Den består af et lille hvidmalet tremmehus, som er anbragt i 2 meters højde på et stativ.

Hytten beskytter instrumenterne mod nedbør og direkte solstråling såvel som

varmestråling fra jordoverfladen. Samtidig sikrer jalousivæggene en ensartet luftstrømning forbi instrumenterne, så det så vidt muligt er luftens reelle temperatur og fugtighed, man måler.

Temperaturmåling

Tidligere var der normalt tre termometre i en engelsk hytte. Det ene var det såkaldte stationstermometer, som typisk var et meget præcist kviksølvtermometer, der blev aflæst på faste tidspunkter 2-8 gange i døgnet afhængigt af stationens placering og betydning. De to andre var særligt indrettede termometre, som registrerede hhv. den laveste og højeste temperatur i det seneste meteorologiske døgn.

Maksimumstermometer

Maksimumstermometeret er et kviksølvtermometer, der fungerer på samme måde som et gammeldags febertermometer. Det er konstrueret

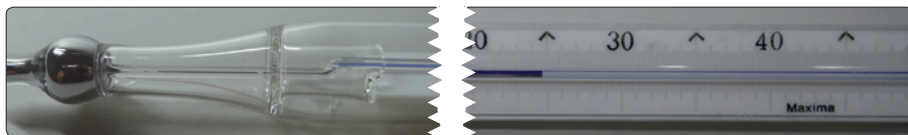

Selvom de fleste meteorologiske målinger nu foretages med automatiske, elektroniske instrumenter, har DMI stadig en engelsk hytte med instrumenter stående til undervisningsbrug. Foto: Jens Q. Hansen, DMI.

med en indsnævring nederst på det tynde glasrør, hvori kviksølvstøjen befinder sig.

Så længe temperaturen stiger, vil kviksølvet i beholderen for enden af røret udvide sig og presse mere kviksølv op i røret.

Når temperaturen derimod falder, kan kviksølvet ikke

Maksimumstermometeret har en forsnævring på røret lige over kviksølvbeholderen. Derfor kan kviksølvstøjen ikke trække sig tilbage, men viser den højeste temperatur, der har været. Foto: Hans Buhl.

Den engelske hytte, som Steno Museet har fået, rummer i venstre side et maksimumstermometer, et minimumstermometer og nederst et hårhygrometer. I midten ses det lodrette stationstermometer, og til højre hænger et psykrometer, som måler luftfugtigheden ud fra temperaturforskellen mellem et alm. termometer og et termometer, hvis kviksølvbeholder er omviklet med et konstant fugtet stykke tøj eller papir. Foto: Hans Buhl.

selv trække sig tilbage til beholderen pga. forsnævringen i røret. Derfor bliver toppen af kviksølv søjlen stående på den højeste registrerede temperatur.

Termometret nulstilles ved at give det et kraftigt sving, hvorved kviksølvet presses tilbage til beholderen.

Minimumstermometer

Minimumstermometret er om muligt endnu mere genialt. Det er et sprittermometer, hvor der i det tynde

glasrør er anbragt en ca. 2 cm lang glasstift med afrundede ender. Stiften kan bevæges frit i spritten, men kan pga. sprittens overfladespænding ikke bryde igennem enden af spritsøjlen.

Når temperaturen falder, og spritten trækker sig sammen, bliver stiften derfor trukket i retning af spritbeholderen af spritsøjlen endeflade.

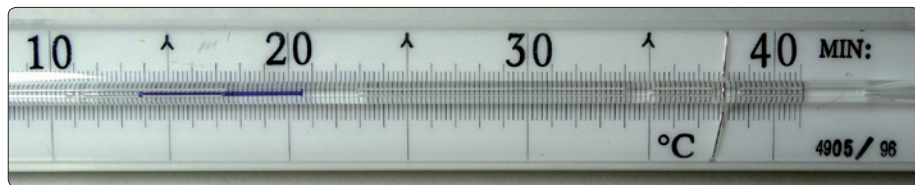
Når temperaturen atter stiger, vil spritten frit flyde forbi stiften uden at flytte den. På denne måde markerer

enden af stiften den laveste temperatur, der har været siden sidste nulstilling.

Nulstillingen sker ved, at man tipper termometret således, at stiften glider hen til enden af spritsøjlen. Derfor anbringes minimumstermometre vandret.

Sol og regn

Ud over termometrene omfattede donationen en nedbørsmåler, forskellige instrumenter til måling af luftens fugtighed samt en såkaldt

I minimumstermometeret er der en lille glasstift, som pga. sprittens overfladespænding trækkes til venstre af enden af spritsøjlen, når temperaturen falder, og spritten derfor trækker sig sammen. Derimod følger den ikke med til højre, når temperaturen atter stiger. Derfor viser enden af stiftens den laveste temperatur, der har været. Foto: Hans Buhl.

heliograf, som har været brugt til at registrere antallet af solskinstimer.

Vi er meget taknemlige for denne donation. I en tid, hvor de fleste meteorologiske målinger foretages med

uigennemskuelige elektroniske instrumenter, som måler kontinuerligt døgnet rundt, er det meget illustrativt at kunne udstille klassiske instrumenter, hvis funktion giver et godt indtryk af, hvad

man egentlig måler. Derfor bliver de bl.a. præsenteret i forbindelse med vores meget benyttede rundvisning om klima og klimaforandringer.

Hans Buhl

Opium og heroin på museum

Opiumsvalmuen, som stadig er den vigtigste lægeplante i det moderne sundhedsvæsen, var anledning til en større indsamling i 2014.

I september 2014 åbnede udstillingen *NATUR*® i de nye Væksthuse i Botanisk Have. Udstillingen fortæller om den danske natur og planter, som ændrede menneskehedens historie, herunder opiumsvalmuen. “Smerte”, som er titlen på udstillingsafsnittet om opium, er den hyppigste årsag til, at mennesker søger læge – nu som tidligere.

*I udstillingen *NATUR*® kan man se emballage fra en uges forbrug af morfin på Aarhus Universitetshospital. Foto: Jesper Buch Rais/AU-Kommunikation.*

Lægemiddelbeholdere

Med egne og indlånte lægemiddelbeholdere kunne vi vise opiums enorme betydning som smertelindring gennem århundrederne. Vi ville dog også vise, hvor stor betydning opium (og dets aktive stof morfin) har i vor tids sundhedsvæsen. Derfor samarbejdede vi med Aarhus Hospitalsapotek, som i foråret indsamlede emballage fra en uges forbrug af morfin på Aarhus Universitetshospital.

Det var helt præcist 342 emballager med 10.000 tabletter, ampuller, stikpiller og pulverer med morfin.

Bayer og heroin

Udstillingen fokuserer primært på den legale brug af opium. Vi indsamlede dog også fikseudstyr fra 2 af de omkring 20.000 heroinmisbrugere, vi har i Danmark. Med 1 kg morfin og en dags laboratoriearbejde kan man fremstille 0,7 kg heroin.

Lægemidlets historie er den, at det tyske firma Bayer udviklede stoffet og valgte at markedsføre det i 1890'erne under navnet "Heroin" som et "ikke-afhængigheds-skabende" middel mod hoste og smerter. Firmaet trak dog stoffet ud af handlen – i 1910. Vi var så heldige at finde den originale Bayer lægemiddelbeholder på eBay i USA, så den kan også ses i udstillingen.

Morten A. Skydsgaard

Et ordentligt hul i jorden

For tiden ryddes grunden til en stor ny bygning ved siden af Steno Museet.

Gæster, som i den senere tid har besøgt Steno Museet, har ikke kunnet undgå at bemærke, at der er omfattende byggeaktivitet i gang meget tæt på museet. Enkelte har måske spurgt sig selv, om vi nu endelig er kommet i gang med den underjordiske udvidelse af museet, som var på tegnebrættet for år tilbage, men som blev stoppet, bl.a. fordi licitationen viste, at byggeriet ville blive væsentligt dyrere end forventet. Men det er ikke tilfældet.

Ny bygning til Institut for Biomedicin

Det er derimod Bygningsstyrelsen, som opfører nye forsknings- og undervisningsfaciliteter for i alt 644 mio. kr. til de biomedicinske aktiviteter ved Aarhus Universitet.

Bygningskomplekset, som vil blive opkaldt efter nobelprismodtager Jens Christian Skou, skal rumme kontorer og laboratorier mv. for omkring 350 forskere og teknisk-administrativt personale. Komplekset kommer til at bestå af 2 parallelle bygninger med hver 2 kælderetager samt 4 etager

og en tagetage over terræn. Nybyggeriet bliver på godt og vel 12.000 m².

Så er der hentet endnu en grabfuld plastisk ler op fra dybet. Foto: Hans Buhl.

I øjeblikket er der ved at blive konstrueret en 18 meter dyb slidsevæg på byggepladsen ved siden af Steno Museet. Udgravningen sker ved hjælp af gravekloen på kranen. Foto: Hans Buhl.

Slidsevægge

Da der skal være 2 etager under terræen, skal der udgraves en ganske dyb byggegrube, hvis sider skal holdes på plads af spunsvægge. For at undgå at rystelser fra nedbringningen af de 18 meter lange spunsjern skal ødelægge de omkringliggende bygninger og/eller Steno Museets udstillinger og samlinger, undlader man at ram-

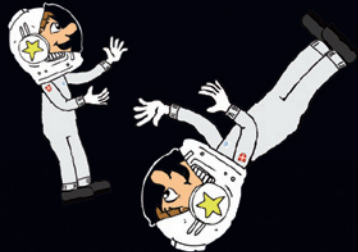
me eller vibrere dem ned. I stedet bliver der konstrueret en såkaldt slidsevæg.

Den laves ved, at en kran, hvorpå der er monteret en stor og meget tung graveklo, udgraver en række smalle og 18 meter dybe render. For at undgå at sådan et hul kollapser under gravearbejdet, fyldes det løbende med en flydende blanding af cement og bentonit, en såkaldt

slurry. Når hullet har nået den ønskede dybde, kan spunsjernerne hejses på plads ned i blandingen, som herefter hærdes. Som det ses af billeder, skal man bruge ret kraftigt udstyr for at løse denne opgave.

Man kan følge byggeriet på www.cubo.dk/auhealth. Her kan man bl.a. se en film af gravearbejdet.

Hans Buhl

PÅ TUR I RUMMET

STENO MUSEET

vinterferie for børn
lørdag 7. – søndag 15. februar 2015
kl. 10 – 16 alle dage

GRATIS
ADGANG
til museet
1-3 år

Hør om Danmarks første astronaut
Astro-aktiviteter med raketter og astronomi
Leg med eksperimenter
Ta' en astro-selfie i rumdragt
Rumfysikshow
Stjerneforestillinger i planetariet
Besøg Ole Rømer-Observatoriet

NASA®

SCIENCE
MUSEERNE

På tur i rummet

Vinterferien i uge 7 står i rumrejsens tegn på Steno Museet.

Hvordan bliver man astronaut? Hvordan spiser man i rummet? Hvad gør vægtløshed ved kroppen? Og hvordan virker en raket?

Astronauttræning

I anledning af, at den første danske astronaut, Andreas Mogensen, skal på mission i rummet til september, kommer Steno Museets vinterferieaktiviteter i år til at handle om rummet, astronauttræ-

ning, vægtløshed, raketter og meget mere.

Der bliver masser af aktiviteter for gæster i alle aldre. Børn, som besøger museet, får mulighed for at gennemgå et "astronauttræningsprogram" og få et diplom fra "Steno Space Academy" med hjem.

Der bliver mulighed for at høre om livet som astronaut, prøve rumeksperimenter og få viden om vægtløshed.

Man kan også udfordre sin kreative side ved at bygge en rumstation i LEGO eller tage familien under armen og tage en selfie i rumdragt.

Fysikshow og planetariebesøg

Hver dag kl. 12 og 14 laver Fysikshow deres rummissionsshow med spændende eksperimenter om raketter, kulde, vakuum og anden sjov naturvidenskab.

I planetariet er der dagligt kl. 11, 13 og 15 forestilling om stjerner og planeter.

Hver aften kl. 18 og 20 er der forevisning på Ole Rømer-Observatoriet. Det er gratis, men man skal reservere plads på 8715 5415.

Aase Roland Jacobsen
og Hans Buhl

**Steno Museets Venner indkalder til
ordinær generalforsamling
torsdag den 26. marts 2015 kl. 19.30
i mødelokalet på
Ole Rømer-Observatoriet
Observatorievej 1, 8270 Højbjerg**

Dagsorden:

1. Valg af ordstyrer.
2. Formandens beretning.
3. Fremlæggelse af regnskab.
4. Kontingent.
5. Orientering om aktiviteter på Steno Museet.
6. Valg af bestyrelsesmedlemmer.

Den nuværende bestyrelse består af Bjarning Grøn (formand), Hans Buhl (næstformand), Vibeke Reinhardt (kasserer), Knud Erik Sørensen (redaktør), John Frentz (sekretær). På valg er Bjarning Grøn, Vibeke Reinhardt og John Frentz.

7. Valg af bestyrelsessuppleanter.
Nuværende suppleanter er Dorte Gade og Jesper Schou-Jørgensen.
8. Valg af revisor og revisorsuppleant.
Nuværende revisor er Ole Knudsen, og revisorsuppleant er Jesper Lützen.
9. Eventuelt.

Efter generalforsamlingen vil museumsinspektør Hans Buhl fortælle om Ole Rømer-Observatoriets historie og vise rundt i bygningen. Hvis vejret er klart, bliver der måske også mulighed for at benytte observatoriets kikkert.

Bestyrelsen

STENOMUSEN

udgives af Steno Museets Venner. Bladet udkommer 3 gange årligt. Det sendes til foreningens medlemmer, men kan frit hentes af alle i museets foyer. Stof kan sendes til redaktionen.

Redaktion:

Knud Erik Sørensen, ansv.
kes@kes.dk
Hans Buhl
hans.buhl@si.au.dk
Aase Roland Jacobsen
aase.jacobsen@si.au.dk

Grafisk tilrettelæggelse:

Knud Erik Sørensen

Tryk:

Toptryk Grafisk, Gråsten

STENO MUSEET

– en del af Science Museerne
C.F. Møllers Allé 2
Bygning 1100
Universitetsparken
8000 Aarhus C
Tlf.: 8715 5415

E-mail: stenomuseet@si.au.dk

Web: www.stenomuseet.dk

Åbningstider:

tirsdag-fredag kl. 9-16

lørdag-søndag kl. 11-16

mandag lukket

ⓑ = billet skal købes, ⓓ = gratis, men billet skal reserveres. Begge dele gøres på sciencemuseerne.dk.

Onsdag 4. februar kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Om solformørkelsen 20. marts*. Astronomiformidler Jens Riggelsen fortæller om formørkelser som astronomisk fænomen. ⓑ

Lørdag 7. februar - søndag 15. februar, kl. 10-16

Vinterferieferienarrangement på Steno Museet med astronauttema. Se omtale side 10.

Søndag 8. februar kl. 15

Rumrejsen 2015: I Søauditoriet fortæller astronaut Andreas Mogensen om livet som astronaut. ⓓ

Torsdag 5. marts NB! Kun kl. 20

Fuldmåneaften med "Viden og Visuals": *Solførkørelser og "Dark side of the Moon"*. I cafeen fortæller planetarieinspektør Aase Roland Jacobsen om himmelmekanikken bag formørkelser. Bagefter går vi i planetariet og fokuserer på *Dark side of the Moon*. ⓑ

Tirsdag 17. marts kl. 16.30

Rumrejsen 2015 arrangement for udskoling og gymnasier: I Søauditoriet fortæller astronaut Andreas Mogensen om livet som astronaut. ⓓ

Tirsdag 17. marts - fredag 20. marts

Rumrejsen 2015 arrangement for de yngste skoleelever: *Byg en rumhistorie i LEGO* i skolestuen i dagtimerne. Tilmelding ved booking på 8715 5415.

Torsdag 26. marts kl. 19.30

Ordinær generalforsamling i Steno Museets Venner i mødelokalet på Ole Rømer Observatoriet, Observatorievejen 1, 8270 Højbjerg. Se dagsorden på side 11.

Lørdag 4. april kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Forårets stjernehimmel*. Om Løven, Berenikes smukke Lokker og andre forårsstjernebilleder. ⓑ

Fredag 1. maj - søndag 10. maj

Rumrejsen 2015 rejseudstilling om rumfart i skolestuen. Se mere på rumrejsen.dk.

Tirsdag 5. maj - fredag 8. maj

Rumrejsen 2015 arrangement for udskoling: *Mød en rumforsker* på bestilling i dagtimerne. Mere information følger på sciencemuseerne.dk.

Mandag 4. maj NB! Kun kl. 20

Fuldmåneaften med "Viden og Visuals": *Marsforskning på Aarhus Universitet*. I anledning af at Danmarks første astronaut sendes til ISS til september, sætter vi fokus på astronomiforskningen ved Aarhus Universitet. Lektor emeritus Per Nørnberg fra Institut for Bioscience fortæller i cafeen om Marsforskningen. Bagefter ser vi på Mars og stjernehimlen i planetariet. ⓑ

Tirsdag 2. juni NB! Kun kl. 20

Fuldmåneaften med "Viden og Visuals": *Steno – en dansk pioner*. I cafeen fortæller ekstern lektor fra Arts, Aarhus Universitet, Hanne Teglhuis om Niels Stensens liv og virke. Bagefter ser vi DR's film om "Steno" fra serien om Store Danske Videnskabsfolk. ⓑ